

gospodarske, obrtniške in narodne.

izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 24. februarja 1869. ~

Gospodarske stvari.

Ministerstvo kmetijstva.

Minister Potocki — to se ne dá tajiti — je prvi minister v našem cesarstvu, ki je sprevidel, da se morajo različni razdelki kmetijstva djansko, to je, denarno podpirati, ako se hoče doseči napredek tū in tam. Le davke iz kmetijstva v državno kaso nabirati, nazaj pa kmetijstvu nič dati, kar bi mu pomôglo k napredku na taki poti, da se tudi kmet naravnost na ta kolovoz spravi in tako tudi po napredku njegovem napredek kmetijstva pospešuje, na to pred Potockom noben minister še mislil ni.

Bralci našega lista vejo, da je ministerstvo kmetijstva že dalo denarne podpore za zboljšanje goveje reje, sviloreje itd. Danes jim hočemo povedati, kaj da to ministerstvo namerava v to, da bi povzdignilo rejo kónj.

Razglasilo je v ta namen vsem deželam pravila, po katerih misli postopati, da bi se dosegel ta napredek. Ker pa ta pravila niso zložena, da bi le v prahu kancelijskem ostala, ampak ker minister želi, naj bi mu dežele svoje misli razodele in da bi ž njimi vred delal na isti cilj in konec tudi vsak gospodar, ki si konje izreja, tedaj bode prav, ako najprej našim gospodarjem razodenemo ministrove misli.

Pravila za povzdigo kónjstva začenja ministerstvo kmetijstva s tem, da pravi, da kobilstva in sploh vse zadeve konjstva, ki so bile dozdej v vojaških rokah, so zdaj v njegovih. S tem izročilom je pa ministerstvo prejelo tudi nalogo in dolžnost, da ne ostane pri starem kopitu, ampak da se začne kaj bolj zdatnega delati v zboljšanje naše konjske reje.

Trojni je cilj — pravi dalje — ktereга ima ministerstvo pred očmi: 1) kmetijstvu oskrbeti dobre konje, 2) dobrih vojaških konj več izrediti, 3) kupčijo s konji pospešiti.

Dozdej vlada ni skor družega nič storila, kakor da je cesarske žebce dajala deželam, ki pa še vselej niso bili pripravi krajem, kamor so se dali, in pa da je celó malo premij vsako leto delila. Družega vlada ni nič storila, in še postav ni dala, ki bi varovale konjsko rejo, pa če so tudi ktere bile, se pazilo ni, ali so se spolnovale.

Gledé na vse to, si stavi ministerstvo sledeča vprašanja:

česa potrebujemo?

kaj imamo?

kako bi se to, kar je dobro, dalo ohraniti, — to, kar ne zadostuje, zboljšati, in to, kar imamo, do boljšega peljati?

kje je kaj denarne pomoči za vse to?

Prvo vprašanje — česa potrebujemo? — razjasnuje ministerski spis s pogledom na dežele našega cesarstva, in v tem razgledu vidi, da na eni strani utegne močni in lepi konj angleškega plemena zadostiti potrebam gospôskim, težki delavni konj pa potrebam gospodarskim. Po obširnem razgledu pride ministerski razglas na 1. vprašanje do tega odgovora:

Mi potrebujemo: angleškega konja in družih posamesnim deželam primernih konj in med temi še posebno težkih kónj. — Če si takih konj dobimo in jih po pravilih umne živinoreje parimo in stanovitno v vsem ravnamo, ne danes tako, jutri drugač, gotovo da dosežemo to, česar potrebujemo.

Drugo vprašanje je: kaj pa imamo?

To moramo še le na tanko izvedeti; vedeti moramo na tanko: kakošne konje (težke, srednje, lahke) imajo v tem in drugem kraju — in posebno pa še to: kakošne kobile, da se bo prav na tanko vedelo, kakošni žebci so tū in tam potrebni. To se more pa le po popisu (konskripciji) konj izvedeti — zato bode prva skrb ministerstva tako popisovanje.

Tretje vprašanje obsega vse to, s čemur bi se zboljšala konjska reja. To vprašanje je najbolj imenitno.

Ministerstvo pravi v svojem spisu, da vlada se ne bo samolastna vtikala v to, kar bojo živinorejci lahko sami storili; ona hoče le svetovati, podučiti, pomagati.

Vladi bo skrb, da bode vzdržavala kobilstva za izrejo prav žlahnih konj popolnoma čiste krvi, — da bode saj enega takega čistokrvenika deželi dala in da bo denarno pripomogla v to, da se deželni zalogi napravijo za nakupovanje posebno lepih žlahnih kobil čiste krvi, in da se potem gospodarjem po deželi pod lahkimi pogoji prodajo.

Vlada bo

1) skrbela, da dežela ima pripravne žebce;

2) ona bo čula nad rejo in izrejo s postavami, s podukom in vredjenim živinozdravilstvom;

3) ona bo k dobri reji in izreji spodbujala z delitvijo premij;

4) ona bo polajševala in pospeševala kupčijo konjsko.

Kar se tiče žebcev, skrbela bo vlada, da se deželi dajejo pripravi žebci, izrejeni v cesarskih kobilstvih tako dolgo, dokler se ne zaredi potrebno število domačih. Vlada bo še le tedaj mogla zadovoljnega srca reči, da je dovršila svojo nalogo, kadar jej ne bo treba žebcev iz cesarskih kobilstev, ampak kadar ima vsaka dežela domačih dovelj.

Zato se bo ogledala po vsaki deželi in že to leto bo vzela žebeta na ogled. Veliki posestniki in kmetje se bojo povabili, da enoletne žebičke z materami vred pripeljejo komisiji na ogled. Taka žebeta, ki so se spoznala za pleme pripravna, se

bojo zapisala, z vžigom zaznamovala in z majhno premijo obdarovala, in gospodarjem se bo reklo, da jih pripeljejo vsako leto na ogled, in vsako leto bojo najboljša med njimi premije dobivala do 3. leta v jeseni. Zdaj se bojo tista žebeta, ki so za pleme pripravna, ali kupila za cesarske žebce ali se jim bo licencija dala, da jih smejo gospodarji? in vrh tega dobó še največjo žebcevo premijo. — Ker pa državna kasa ni preobilna, bojo se premije v denarjih le kmetom, velikim posestnikom pa medalje dajale.

Vlada bo za cesarske žebce pred vsemi le domače kupovala; s tem hoče pridnim in umnim gospodarjem dobiček domače reje nakloniti, in ona se ob enem odkriža velicnih stroškov, ki jih ima s tem, da si v dragih kobilstvih žebce izreja. (Kon. prih.)

Gospodarske skušnje.

* Potrjen cepilni vosek. „Novice“ preteklega leta so prinesle nam v 19. listu naznanilo, da na Francoskem sadjerejci pripravljajo cepilni vosek iz enake mere ribje masti in smole. Te vrstice preišljeva je si mislim, ako se ta zmes res dobro prime in ribja maščoba drevjic ne škoduje, prihranil bi si vendar le vsako leto nekoliko stroškov, in ker je ribja mast v primeri z voskom zelo po ceni, smole si pa že vsak otročaj na kmetih lahko nakreše, kaj veljá, ko bi se morda tudi priprosti kmet mesto mahú in ilovice te maže poprijel. Poskusim, pa ne na mero, ne na pezo, ker nisem imel priprave. Dam strdit stopljeno dvojino, pa tudi v hudem mrazu je ostalo le tekočina. To mi je kazalo, da je premalo smole, ker mešanica nima zadosti trdine. *σφονα!* = to je, zdaj te imam! Izgovorivši to grem po peščico ostankov belih sveč (mili-, apolo- ali stearin-sveč), na ktere sem že zdavnej pazil za to rabo. Vse skupaj vnovič pretopim. Na mrazu strjeno mi je dalo prav lepo in cepilno mazilo.

Nekoliko skušnje je zadosti, da zadeneš pravo mehkoto in pravo trdobo. Ako ti je prevoljno, pritopi svečnih ostankov; ako je pretrdo, prilij stopljeni mešanici ribje masti. To mazilo, ako se vzame lepa očiščena smola, se na videz malo loči od navadnega voščene; sicer pa tudi druge potrebne lastnosti za cepljenje ima: vleče se prav lepo, in prime se dobro. — Zavoljo nizke cene se rabi lahko tudi pri večjih drevskih ranah, tudi se ti je ne bodo lotile čebelice, kakor se godí pri voščeni, ako si slabo povil.

Lovro Mencinger

* Da krava mleko pusti. Proti trdovratnim kravam, ki nočejo mleka dati, priporoča angleški gospodar Johnson kot gotovo sredstvo kislo mleko, katero se jej piti dá. Ko je krava posodo izpraznila in jo začne lizati, kmalu bode mleko izpustila iz vimena. Čez 2 tedna se krava tudi brez kislega mleka odvadi svoje napake. „Gosp. List.“

Slovstvene stvari.

Razglas in razpis.

Četrty občni zbor Matice slovenske je 5. avgusta 1868. leta sklenil, da hoče po izgledu českega „Slovnika naučnega“ izdati slovenski „Slovník naučný“.

Za vodstvo tega podvzetja odbor izmed Matičinih udov, izmed katerih imate dve tretjini stanovitno bivališče v Ljubljani in so voljni prevzeli ta trud — izvoli poseben odsek.

Temu odseku se na stran dodá sposobni plačani vrednik, kteremu se podá navod v smislu sporočila, ki

je tiskano v sporočilnem delu Matičinega koledarja na 17., 18. in 19. strani.

Tajniku bode se za splošna vredovanjska dela, popravo sestavkov in tiska in dopisovanja na leto dajalo 200 gold. nagrade in za sestavke, ki se sprejmó v naučni slovník, kakor drugim pisateljem plačalo po 25 gold. za tiskano pôlo.

Kdor želi prevzeti posel vredovanja slovenskega naučnega slovníka, naj se oglasi pri odboru do 1. aprila 1869. leta.

Odbor Matice slovenske v Ljubljani 18. februarja 1869.

Dr. E. H. Costa, predsednik.

Anton Lésar, odbornik in tajnik.

* Prvi list „Glasnika“, ki ga je v Mariboru začel izdajati J. Jurčič, je prišel na svetlo. Nalogo svojo, ki mu je na čelu zapisana, „za zabavo, književnost in poduk“, zvesto spolnuje.

Prislovice in reki iz Istre.

Živu u miru kao dva prsta. — Te spominja, ki te doma nima; rad bi te imeti, ma mu nemore biti (se reče, kadar se kemu skuca). — Da je marač februar, bi činil lonac polé jedne strani vreti, a polé druge lediti. — Dobremu težaku se ruka ne odseka (dobrega delavca treba pošteno platiti). — Ča se reje vidimo, to se slabeje ljubimo (aus den Augen, aus dem Sinn). — Do Ivanje daž s kalom (kalužo), od Ivanje s kapom (kapljo). — Do Ivanje suša, od Ivanje moča; do Ivanje moča, od Ivanje suša. — Ki prijatelja kupuje, ga slano plati. — Ča je sujeno, ni minjeno (fatum). — Ako nimaš drugoga dela, hodi vrata vrtet. — Ne hodi za nosom, nego za pamet-jom (ako bi ki rekal, grem za nosom). — Služila lisica vuke, pak je kožuh zgubila (lakome i mudri težko brez škode služi). — Bože! čuvaj nas od ženske dvojezične (ka v govorenji glas menja). — Človek s petdeset let treba, da ima obrnjene misli u nebo, a oči u zemlju (se reče starcu, ki kaj nespodobnega govori). — Ki nič pošalje, nič je sam (po poslaniku se pozna pošiljatelj). — Piru se pristoji pesan, a pogrebu plač. — Misliš, da su ti onde tovari (osli) s klobasicami sapeti (misliš, da češ bolje najti). — Srečna kuća, kade je črni mačak i črni peteh (vraža). — Kolo zasaniti (das Rad sperren). — Česa ni, neće ni vojska. — Turkina tulči (turšica dela klasje). — Sankati se na vlačicah (Schlitten fahren). — Pomrak sunca, pomrak meseca. — Oknjaka sta stranska kamna pri oknu, podoknjak, nadoknjak, gornji i dolnji; tako, vratnjaka, prag i nadvratnjak, pri vratih, a oknarice so Fensterbalken, vanjska stakla Winterfenster. J. V.

Zabavno berilo.

Krvina.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Česki spisal Prokop Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

Tri ure vže veslajo, in zdaj so še le jezeru na desnej, jugovzhodnej obali, kjer se cesta kakih tisoč korakov od jezera začne krebri in dalje in dalje drži ob propasti; vije se med skalnimi zijalkami noter do Prizrena; tū paše šardaške gore, od kodar potlej beži na dve strani: v Bosno in na Kosovo polje po enej strani, v Macedonijo in Prilipico in dalje v Monastir pa na enej. Tū vsi trije poskačejo na kopno, Lazo se obrne: pred njim kipé črnogorski vrhovi, za jezerom

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polii. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 10. marca 1869. ~

Gospodarske stvari.

Oklic zarad popotnih listov za živino.

C. k. štajarska deželna vlada, opiraje se na §. 15. državne postave od 29. junija 1868. leta in na ministerski ukaz od 7. avgusta 1868. leta, po katerem se vsak čas, če tudi v sosednih deželah goveje kuge ni, sme živina le s popotnimi listi (pôsi) na sejme ali razstave prignati, je že lansko leto prepovedala, da se na noben sejm na Štajarskem ne sme živina od nikodar prignati. Vsak tedaj, kdor iz Kranjskega ali kodar koli živino hoče peljati na kak sejm štajarski, mora imeti od svojega župana pa ukazu od 7. avgusta 1868. leta narejen popotni list (živinski pôs).

To je c. k. deželna vlada kranjska naznanila vsem kantonskim gosposkam in mestnemu magistratu. Zraven tega je pa omenjeno državno postavo in ministerski ukaz razširila tudi na domače kranjske sejme in kantonskim gosposkam in mestnemu magistratu ukazala, naj ostro čujejo nad živinsko kupčijo in spolnujejo postavne predpise zarad popotnih listov (živinskih pôsov) pri domačih živinskih sejmih.

Vse to je c. k. deželna vlada kranjska sporočila družbi kmetijski sè željo, naj bi tudi ona ta ukaz zarad imenovanih popotnih listov gospodarjem vedeti dala. Odbor družbini je prosil vredništvo „Novic“, naj razglasi ta oklic po „Novicah“, ter dostavil, da popotni taki listi se narejajo po obliki, kakor jo predpisuje državna postava od 29. junija 1868. leta, in sicer tako, da na tem listu stojé imena lastnika, njegovo stanovanje, popis živine in pa dostavek, da v dotičnem kraji ni nobene kuge.

Ministerstvo kmetijstva.

(Konec.)

Drugo, kar ima vlada storiti, da se povzdigne domača konjska reja, je to, da z deželnimi postavami čuje nad zarejo in izrejo dobrih kónj, — da skrbi za podučenje zemljiščinih gospodarjev in da se tudi njim pomore po živinskih zdravnikih.

Ker so razmere vsake dežele drugačne, zato se ne dajo stvariti postave po enem kopitu, tedaj bi morali deželni zbori postave osnovati za svoje dežele. Te postave bi morale obsegati marsikaj, namreč, da se od strani za plemensko rabo taka živina, ktera ni za pleme pripravna, — da se na sopasniki (gmajnah) ločijo žebci od kobil, — da se na ogled pripeljejo žebci, — da se režajo (kastirajo) žebci, kateri za pleme niso pripravi ali kateri se spuščajo brez licencije.

Zraven tacih postav bi se morale v vsaki deželi osnovati živinozdravniške šole, šole za poduk v

podkovstvu, — podučevanje v časnikih ali posebnih knjigah. In v teh zadevah bi morali deželni ali okrajni zástopi, družbe kmetijske in družbe za izrejevanje kónj vladi na pomoč biti. Zato se bode ministertvo kmetijstva obrnilo do vseh teh zástopov in družeb.

Še druga pot, po kateri vlada za povzdigo konjske reje kaj storiti more in mora, so darila (premije) za dobro zarejo in izrejo. Premije od ene strani spodbujajo gospodarje, da imajo veselje do živinoreje, — od druge strani pa kažejo vladi, ali se je po njenem postopanju konjska reja res kaj zboljšala; kajti tje, kjer se premije delijo, se pripelje od vseh krajev živina na ogled, in vladni možje imajo zdaj priliko videti, ali napreduje reja ali ne.

Premije imajo dvojni veliki namen:

prvi je ta, da se plemenska živina zboljša, to je, da se izbere izmed več živina po premijah najboljša;

drugi namen pa je ta, da se gospodarji trudijo izrejati dobro živino, da prejmejo premijo.

Prvemu namenu pripomorejo ogledi žebcev, premije in licencije za žebce za pleme, in pa premije za kobile z žebetimi. Take premije žebcem in kobilam se pa morajo vsako leto deliti, da gospodar, ki je premijo dobil za dobrega žebca ali kobilo, ga tudi res drugo, tretje leto in tako naprej še ima, ga dobro glešta, in ne prodá. In še večje premije naj se dajejo takim gospodarjem.

Drugi namen bi se dosegel s tem, da se tri leta stara plemenska živina s premijami obdaruje.

Četrta pomoč v povzdigo konjske reje, za katero hoče ministertvo kmetijstva skrbeti, sega v to, da bi se konjska kupčija polajšala in pospešila.

Gledé na to bilo bi treba, da se konjski sejm nekako drugač vravnajo. Pomisliti bi bilo, ali bi ne bilo dobro, da bi se na konjskih sejmih premije delile in na konjskih sejmih za cesarsko armado konji nakupovali. — V tej zadevi bi se moralo ministertvo posvetovati z deželnimi odbori in kmetijskimi družbami.

To so misli ministertva kmetijskega o povzdigi konjske reje.

Da pa se te misli izpeljejo v djansko življenje, gré vse njegovo mišljenje v to, da popusti vlada cesarske žebčarije in kobilstva, in z vso močjo vrže na domačo rejo vsake dežele, to je, na deželna kobilstva.

Kaj pa je deželno kobilstvo? — Prav nič drugega kot domače kobile in domači žebci in pa po njih zarejena mlada živina.

Le-sem spadajo:

1) vse kobile cele dežele in pa žebeta,

- 2) cesarski žebci, ki jih vlada dá v deželo,
3) od vlade za spuščanje pripuščeni ali v ta namen podpirani plemenski žebci.

To so kratke črtice, ktere kažejo, kako misli ministerstvo kmetijstva postopati, da se povzdigne konjska reja. Namen je velike hvale vreden, naloga pa je obširna in težavna, ktera se dá doseči le, če mu gospod in kmet pomore. Še več bomo tedaj o tem govorili.

Sadjerejem na znanje.

Gosp. L. Pintarjeva sadna drevesnica na Breznici ne slovi samo po Kranjskem, temuč tudi po sosednih deželah kot prva te vrste; šteje namreč že okoli 800 plemen najzlahnejšega sadja, ki se goji po naših krajih ali pa na Nemcih, v Belgiji, na Francoskem, Angleškem in v Ameriki, zraven pa tudi pri nas prav dobro stori. Kdor si želi svoj vrt s prav lepim sadjem nasaditi, temu svetujemo, naj se obrne po drevesec naravnost do gosp. župnika L. Pintarja na Breznici (pošta Radolice). Cena posameznim drevescem, seženj dolгим, je: a) hruškam 50 kr. (pritlikavim 30—35); b) jablanam 35 kr. (pritlikavim 30); c) češnjam 30—35 kr.; d) višnjam 30—35 kr.; e) slivam 30 do 35 kr.; f) breskvam in marelicam (aprikozom) 30—35 kr.; g) orehom 25 kr.; h) murbam 25 kr.; po čevelj visokim za živo mejo 1 kr.; i) erfurtskim in angleškim špargelnom 3 kr., in k) reum esculentum, prav dobro sočivje 5 kr.

Slovenci! še veliko imate praznega prostora okoli hiš, na katerem bi vam utegnili sadno drevje bogato roditi in vam lajšati težko breme obilnih davkov in drugih stroškov v gospodarstvu. Vsak naj zasadi vsako leto vsaj nekaj žlahnih drevesec in kmalu bode jelo ž njegovim gospodarstvom na bolje iti! Sadjereja je z živino in žitorejo najimenitniša panoga domačega gospodarstva; toraj dober gospodar sadjereje nikdar ne bode zanemarjal.

Drug imeniten sadjerejec na Kranjskem je gosp. A. Net, posetnik v Kokrici blizu Kranja. Tudi pri njem se morejo dobiti drevesca in cepiči najzlahnejših sadnih plemen.

O važnosti založnic.

„Novice“ so že večkrat govorile o tem, kako dobro bi bilo za kmeta in rokodelca, ki nista bogata pa poštena, da bi se po deželi napravilo več tacihi založnic, kjer bi o potrebi denarja na pösodo dobivali. Kranjska kmetijska družba je pred nekimi leti po izgledu ljubljanskega obrtnijskega društva osnovala pravila, kako naj bi se osnovala take založnice, in jih v „Novicah“ natisniti dala. — Al dozdej ni bilo iz dežele domorodnih glasov, ki bi se brigali za to napravo. Naj jih podrezamo vnovič s sestavkom v „Slov. Gosp.“, ki se tako-le glasi:

Namen založnic je ne samo pospeševati varčnost in k previdnemu gospodarstvu buditi, temuč tudi vsakemu rednemu udu take založnice koj v manjših ali večih izneskih po zmožnosti društvene denarnice s posojili za male obresti v vsaki denarni zadregi pomagati.

Mnogokrat se pripeti, da celó premožen kmet potrebuje 5 ali 10, 20 ali 100 gold. na nektore mesece. Pšenice še ni požel ali morebiti že, pa ima preslabo ceno, tako, da precej škodo trpi, če jo gré zdaj ponujati, kadar marsikteri drugi mora prodati; ali mogoče je, da mu bo še zavolj slabe letine zmanjkala in da bo moral, ako zdaj prodá, v spomladi ravno toliko drago sopet kupovati in tako dvojno škodo trpeti, razve

dvojnega pota in skrbí, namreč, da o času žetve zavolj denarne zadrege svoje zrnje ponudivši za slabo ceno prodá, v spomladi pa zopet drago kupuje. Ali branje (trgatev) je ravno pred durmi, že se bere; marsikter kmet pa še posode za vino nima; v sili mora h komu iti, in ga še prav lepo prositi, da mu nektore štertinjake kupi za pol manjšo ceno, kakor drugi pozneje prodavajo. Vrh velikega dobička še pravi kupec, da je to le samo iz posebne prijaznosti do njega (kmeta) storil. Akoravno kmet dobro vino najmanj na pol daruje, še mora vrh tega takemu odrtniku prav hvaležen biti, da mu je za vino saj nekaj dal in da mu je mogoče, navadno od ravno tega kupca nektore stare črepe, za ktere še poleti nihče nič ponudil ni, ali ki bi je, ako bi nektore mesece poprej denarja imel za 4 ali 5 gold. dobil, za ravno pol višo ceno kupiti.

Takih in enakih slučajev se v življenju posamesnih kmetov sto in sto pripeti; da se v okom pride takim za narodno gospodarstvo in sploh za napredek škodljivim okoliščinam, ktere le posamesni oderuhi porabijo, to je namen založnic. Kolikor redni ud v društveni denarnici ima, toliko se mu brez ovir posodi, ali tudi več po zmožnosti denarnice, ako je pošten človek in se od njega povrnila posojenega denarja za gotovo nadjati more in sicer celó za dober kup, namreč po 6% za posojilo in 2% za pisarjenje in druga dela, vkup tedaj za osem od sto.

Na primer nek kmet potrebuje 20 gold. na 3 mesece, ker ga sosed za ta iznesek, ako mu v 1 tednu ne vrne, tožiti hoče, gré v društveno denarnico, podpiše dolžno pismo, dobí še tisti dan ali najpozneje v 1 tednu zaželeno posojilo, plača 40 kr., se izogne stroškov 6 do 10 gold. ali tudi več, ki bi jih moral odvetniku (advokatu) plačati, če bi ga sosed tožil, se izogne svaje ž njim, in si je pri njem kredit ohranil itd. Drugi kmet ima sicer mnogo vina v kleti, ali okoli novega leta ima najslabšo ceno, potrebuje 100 gold. na pol leta, gré k založni denarnici, plača 4 gold., obdrži še ta 2 štertinjaka vina, ki bi jih inači, če bi tega posojila ne dobil, prodati moral; v nekterih mesecih vsak štertinjak 10 gold. draže prodá; prigospodaril si je na ta način 16 gold. Tako si izposodi poprej omenjeni kmet, ki bi sicer moral pšenico prodati, ali drugi, ki polovnjake za vino potrebuje na primer 50 gold. na 4 mesece plača 1 gold. 33 kr., si prigospodari prvi s tem, da pšenico pozneje draže prodá, morebiti najmanje 10 gold., drugi s tem, da dobre polovnjake kake mesece pred branjem kupi in da mu ni potrebno vina naprej prodati, morebiti ravno 50 gold. ali še več.

Res, da kmet, ki nima preveč zadolženega zemljišča, tudi posojila iz hranilnice (sparkase) dobí. Ali kdo si bo 5, 20 ali 100 gold. na nektore mesece iz hranilnice izposojeval? Treba je poprej celi kup različnih pisem, mora hoditi k notarju, advokatu, in Bog zná, kamor vse poprej, kakor mu je mogoče, prošnjo pri hranilnici izročiti, in mnogokrat še le čez nektore mesece, ko bi že davno poprej denar rabil, zve, da je v hranilnici premalo denarja ali da je njegovo zemljišče preveč zadolženo ali da mora poprej te in te dolge še izbrisati, z eno besedo, da posojila ne dobí, in da le ima gospodu plačati 10 ali 20 gold. stroškov za to, kar je delal in nič dobil. Ali čeravno iz hranilnice po dolgem več mesecev trajajočem času dobí, mora vendar 6% obresti plačevati, ima, če tudi si samo nektore stotine izposodi, najmanj 20 ali 30 gold. mnogo krat pa tudi 50 gold., ali še več stroškov, vrh tega še pomoči o pravem času ne dobí, se mnogokrat zanaša, da od te strani pomoč dobí, kar se marsikrat odreče in je potem v hujši zadregi, kakor bi bil, ako bi koj izvedel, da se od tod posojila ni nadjati.